

Blok tematyczny: Ja i rodzina.

Temat: Jestem kulturalnym człowiekiem. / Znam magiczne słowa: proszę, dziękuję, przepraszam.

Cele zajęć: Utrwalać stosowanie zwrotów grzecznościowych; kształtować kulturę zachowań i słów; zapoznać z wierszem Czesława Janczarskiego „Babcia” i ; wdrażać do wypowiedziania się; bogacić słownictwo o wyrazy: greczny, kulturalny i inne oraz ich przeczenia lub antonimy; utrwalać używanie czasowników typu: witam, proszę, mówię, ustępuję, pomagam; zachęcać do bycia dobrym, uprzejmym, grzecznym w stosunku do innych.

Środki dydaktyczne: wypisane na dużych kartkach słowa: proszę, przepraszam, dziękuję; piłka do zabawy z czarodziejskimi słowami; trzy kółka z papieru samoprzylepnego, na każdym kółku narysowane inne zwierzę.

Zapis w dzienniku: Zwroty grzecznościowe. Kultura zachowań. Zapoznanie z wierszem Cz. Janczarskiego „Babcia”. Zabawa edukacyjna: Imię z czarodziejskim słowem: proszę, przepraszam, dziękuję.

Przebieg zajęć:

1. Ukierunkowana rozmowa o dziadkach. Zwrócenie uwagi na wiek, stan zdrowia dziadków i innych osób starszych w rodzinie, sąsiedztwie, na szacunek należny dziadkom, rodzicom, nauczycielom – osobom dorosłym w bliższym i dalszym otoczeniu ucznia.

Co to znaczy być grzecznym/ niegrzecznym?

Jak inaczej można nazwać człowieka, który jest greczny/ niegreczny?

Lista wyrazów jest wypisana albo przyklejona do tablicy. Ucz. wybierają z koszyka/ pudełka kartki z przeczeniami i dopasowują do pary – przyklepiają do tablicy. Częstkę „nie” podkreślamy. Zwracamy uwagę uczniów na łączną pisownię. Wyjaśniamy znaczenie poszczególnych słów.

greczny

niegreczny

kulturalny

niekulturalny

dobrze wychowany

źle wychowany

uprzejmy

nieuprzejmy

koleżeński

niekoleżeński

uczynny

nieuczynny

2. Zapoznanie w wierszem Cz. Janczarskiego „Babcia”.

N. Czy byliście kiedyś świadkami niewłaściwego zachowania dziecka w stosunku do dorosłego, np. na ulicy, w autobusie? Jak się zachowujecie w autobusie, marszrutce, gdy jedziecie w towarzystwie osób starszych?

N. A teraz posłuchajcie wiersza o pewnym chłopcu i jego babci.

Czesław Janczarski

„Babcia”

Jedzie Jacek tramwajem.

Rozsiadł się wygodnie.

Patrzy jak po mieście

spacerują przechodnie.

Przy Jacku stoi Babcia.

- Siedź sobie, wnuczku drogi!

Stara babcia postoi,

choć ty masz młode nogi.

Wysiadł Jacek, a babcia

ciężkie paczki zbiera.

Czy ktoś by z was pochwalił

tego kawalera?

Pytania do wiersza (ucz. odpowiadają pełnym zdaniem; n. pomaga):

Jak ma na imię chłopiec?

Jakim pojazdem jechał z babcią?

Co robił w tramwaju?

Jak się czuła babcia?

Kto wysiadł z tramwaju pierwszy, a kto drugi?

Dlaczego można powiedzieć, że Jacek był niegrzeczny, nieuprzejmy?

Co powinien zrobić? Jak powinien się zachować wobec babci?

Co mógłby powiedzieć do babci?

Np. (układamy razem; można też zainscenizować tę sytuację i powtórzyć kilka razy):

Babciu, siadaj, proszę.

Babciu, pomogę ci nieść paczki. Wezmę tę dużą.

Babciu, ja wysiądę pierwszy i pomogę ci zejść na chodnik.

Babciu, powoli, poczekam na ciebie.

Co powie babcia do Jacka?

Np.

Dziękuję ci, Jacusiu.

Bardzo dziękuję ci, wnuczku.

N. Jakich czarodziejskich słów użyliście w tej scenie?

Ucz. Proszę, dziękuję.

3. Zabawa edukacyjna - Imię z czarodziejskim słowem : proszę, przepraszam, dziękuję.

N. prosi, by uczniowie rozejrzeli się po klasie, popatrzyli na kolegów, koleżanki i przypomnieli sobie sytuacje miłe, uprzejme oraz trudniejsze, może konfliktowe.

Uczniowie wybierają osoby, do których rzucają piłkę z jednoczesnym wymówieniem

podziękowania, prośby lub przeprosin oraz imienia tej osoby, np.

Julko, proszę, podaj mi ołówek.

Aniu, proszę, pożycz mi gumkę.

Wiero, proszę, powiedz, która jest godzina?

Janku, proszę, oddaj mi długopis.

Basiu, przepraszam, że cię popchnęłam na przerwie.

Wojtku, przepraszam, że ci nie powiedziałem o treningu.

Marto, przepraszam, że wczoraj nie przyszłam.

Marku, dziękuję, że podzieliłeś się ze mną śniadaniem.

Witku, dziękuję, że wybierzesz się ze mną na rower.

Stasiu, dziękuję, że mnie odwiedziłeś, gdy byłem chory.

N. tak moderuje tą częścią lekcji, by uczniowie używali nie tylko słowa „dziękuję”, ale też „proszę” i „przepraszam”.

N. Jak się czuliście, mówiąc: proszę, przepraszam, dziękuję?

Którego z tych słów używasz najczęściej, a którego najrzadziej?

Dlaczego?

4. Zasady dobrego wychowania – wspólne układanie. Uczniowie dają przykład do każdej zasady.

N. w zależności od stopnia znajomości j. polskiego i od aktywności uczniów może postąpić dwojako:

- przygotować zasady wypisane na arkuszu papieru, a uczniowie odczytują i skomentują,
- układać zasady razem z uczniami.

Zasady dobrego wychowania:

- Witam się codziennie ze spotkanymi osobami.
- Znam i stosuję słowa: proszę, przepraszam, dziękuję.
- Ustępuję miejsca starszym w autobusie, pociągu.
- Jestem uprzejmy, kulturalny.
- Nie używam brzydkich słów.
- Właściwie zachowuję się przy stole.
- Pomagam młodszym i starszym.
- Szanuję rzeczy należące do kolegi, koleżanki./ Nie zabieram nikomu jego rzeczy.

5. Rundka (dokończenie zdania).

N. za pomocą wyliczanki -

W komputerze siedzi zwierzę,

Ma niebieskie kły.

Wiesza pranie na ekranie,

Pomagasz mu ty!

Nauczyciel wybiera trzech uczniów – liderów. Liderzy otrzymują kółko z papieru samoprzylepnego, a na każdym kółku jest narysowane inne zwierzę, np. słoń, kot, dzik. Przylepiają kółko do ubrania i dobierają sobie zespół z pozostałych uczniów. Każdy zespół gromadzi się wokół stołu, na którym leży taki sam obrazek, jaki ma lider z dodanym słowem: proszę, dziękuję, przepraszam. Zadaniem każdego zespołu jest dokończanie zdania innymi grzecznościowymi słowami.

I zespól: na obrazku napisane słowo - proszę.

Np. Proszę bardzo.

Proszę uprzejmie.

Proszę pięknie.

Proszę o wybaczenie.

II zespól: na obrazku napisane słowo- przepraszam.

Np. Przepraszam najmocniej.

Przepraszam bardzo.

III zespól: na obrazku napisane słowo - dziękuję.

Np. Dziękuję z radością.

Dziękuję ślicznie.

Dziękuję serdecznie.

6. Podsumowanie. Zabawa utrwalająca: „Czarodziejskie słowa”-

proszę,

przepraszam,

dziękuję.

Wszyscy siedzą w kręgu. Kolejno odliczają od 1 do 3.

1- są czarodziejskim słowem „proszę”

2- są czarodziejskim słowem „przepraszam”

3- są czarodziejskim słowem „dziękuję”

Nauczyciel lub jeden z uczniów, stojąc wewnątrz kręgu, wymawia dwa czarodziejskie słowa np. „proszę” i „przepraszam”- osoby, które są tymi „czarodziejskimi słowami”, muszą szybko zamienić się miejscami. Na hasło:

„czarodziejskie słowa” wszyscy zmieniają miejsca, a prowadzący szybko szuka miejsca w kręgu dla siebie. Ten z uczestników, dla którego zabrakło miejsca w kręgu, staje wewnątrz kręgu i wydaje polecenia.

Zabawę powtarzamy kilka razy. **Można też od tej zabawy zaczynać kolejne lekcje.**

Zadanie domowe – n. rozdaje dzieciom karteczki z czarodziejskim zaklęciem.

Przepisz do zeszytu czarodziejskie zaklęcie:

„To uprzejmość bez wątpienia atmosferę wokół zmienia” i naucz się go na pamięć.

Czarodziejskie zaklęcie: „ To uprzejmość bez wątpienia atmosferę wokół zmienia”

To zaklęcie można wypisać na kartce i przyczepić do gazetki klasowej. Niech towarzyszy wszystkim na każdej lekcji. Można się do tych słów odwoływać, by pochwalić zachowanie ucznia lub przypomnieć, jak należy się zachowywać.

Do wykorzystania przez nauczyciela

Wiersz pt. „ Kwoka” J. Brzechwa

Proszę Pana, pewna kwoka
Traktowała świat z wysoka
I mówiła z przekonaniem:
Grunt to dobre wychowanie!
Zaprosiła raz więc gości,
By nauczyć ich grzeczności.
Pierwszy osioł wszedł, a przy tym
W progu garnek stłukł kopytem.
Kwoka wielki krzyk podniosła
Widział kto takiego osła?
Przyszła krowa tuż za progiem
Zbiła szybę lewym rogiem.
Kwoka gniewna i surowa
Zawołała: A to krowa!

Przyszła świnia prosto z błota,
Kwoka złości się i miota:
Cóż też pani tu wyczynia?
Tak nabłocić, a to świnia!
Przyszedł baran, chciał na grzędzie
Siąść cichutko w drugim rzędzie,
Grzęda pękła, kwoka wściekła
Coś o łbie baranim rzekła
I dodała- próżne słowa,
Takich nikt już nie wychowa
Trudno wszyscy się wynoście!
No i poszli sobie goście
Czy ta kwoka proszę pana
Była dobrze wychowana?

[https://www.youtube.com/watch?v=R
o7ci622w](https://www.youtube.com/watch?v=R
o7ci622w)

*Fragment opowiadania „Mateuszek na zaczarowanej wyspie” St. Szuchowa.
Występują: sprzedawczyni, Mateuszek, klienci.*

Po cukierki i po lody,	Mnie się spieszy do zabawy
Pójdę tak, jak każdy z was	Ja się muszę mocno pchać!
Lecz nie będę stał w kolejce -	Bo ja jestem najważniejszy-
Niech ten stoi - kto ma czas!	Mnie pierwszemu proszę dać.

Uczniowie wraz z nauczycielem ustalają, kto będzie odgrywał poszczególne role (własnymi słowami i ruchem wyrażają treść wierszy i opowiadań). Następuje prezentacja każdego zespołu. Uczniowie podają przykłady niewłaściwego zachowania w szkole (przed sklepikiem szkolnym, przed klasą itp.), a także w domu, na ulicy. Wspólnie dochodzą do wniosku, iż nie zawsze pielęgnują piękny język polski. Zdarza się, że zapominają nie tylko o kulturze zachowania, ale i słowa. Czarodziejskich słów takich jak: proszę, przepraszam i dziękuję używają sporadycznie.

**Piosenka pt. „ Dziwne rozmowy” muz. W. Zaliwski, sł. A. Aleksandrowicz
(dobre zwyczaje zwierząt- rozmowa na temat piosenki)**

W chlewiku mieszka świnka	Na drzewie siedzi wrona,
I trąca ryjkiem drzwi.	Od rana trochę zła.
Gdy niosę jej jedzenie,	Gdy pytam: „jak się miewasz?”
To ona „kwi- kwi- kwi!”	To ona: „kra-, kra-, kra-!”
Opodal chodzi kaczka,	Przed budą trzy szczeniaczki

Co krzywe nóżki ma.

Ja mówię jej dzień dobry

A ona: „kwa-, kwa-, kwa-!”

Podnoszą straszny gwałt.

Ja mówię: „cicho pieski”,

A one „hau-, hau-, hau-!”

Ciuchcia osób znających „czarodziejskie słowa”.

Uczestnicy siedzą w kręgu. Prowadzący chodzi wewnątrz w takt skandowanego przez grupę jego imienia: „I Ania, i Ania, i Ania czarodziejskie słowa zna”. Potem wskazuje następną osobę, która podchodzi do niej i kładzie ręce na jej ramiona. W tym czasie wszyscy wypowiadają imię „nowej lokomotywy” skandując tak jak poprzednio. Kolejno zaproszone osoby wchodzą do środka i tak powstaje pociąg.